

2008. december

II. évfolyam. 5. szám

TARTALOM

DECEMBERI JELES NAPOK 2

KARÁCSONYI NÉPSZOKÁSOK 3

KARÁCSONY 4

KARÁCSONYI VERSEK 6

TUDOD-E?B 7

SZÍNEZŐK 8

KÉSZÍTETTÉK:

Jakabfi Anita
Frankó András
Nyerges Péter

Karácsony ünnepén
az a kívánságom.
Legyen boldog mindenki
ezen a világon.
Itt is, ott is mindenütt
legyen olyan béke,
mint amilyen bent lakik
az emberek szívébe.

Decemberi jeles napok

Decemberben jeles napokat összeszedni nem egy nehéz feladat. Ez az a hónapunk, ami, ha talán nem is a legtöbb, de minden bizonnyal a legjobb jeles napokkal dicsekedhet. Vegyük csak sorra őket!

December 1-je: Az adventi időszak kezdete

Ebben az évben rögtön december első napjára esett a karácsonyváró időszak kezdete. Az advent a karácsonyt megelőző négy hét időszaka, ez idő alatt igyekeznek az emberek felkészülni a közelgő nagy ünnepre. És itt most nem csak az ajándékvásárlásra gondolok! Az advent az elcsendesedés, elmélkedés időszaka is.

December 6.: Itt járt a Mikulás!

Régi jó szokásához híven a Mikulás idén is ezen a napon látogatta meg a gyerekeket, és ajándékozta meg őket sok-sok édességgel. Bár egyesek állítólag virgácsot is kaptak. Remélem, te nem vagy köztük!

December 13.: Luca napja

Luca napjához sokféle népszokás kapcsolódik. A magyar néphit szerint Luca ugyanis egy boszorkány, aki ezen a napon előszeretettel riogatja az embereket, és nem is elégszik meg mindig csak az ijesztgetéssel, kedvteléssel okoz ugyanis kárt emberekben és állatokban egyaránt. Nem csoda hát, hogy az emberek sokféle módszert kitaláltak, hogy távol tartsák a házuktól ezt a rontó nőszemélyt. Ezekről a "módszerekről" bővebben is olvashatsz most az Okoskodó rovatban!

December 24.: Szenteste

Ez az a nap, aminek igazából csak az estéje jeles, hiszen ez a karácsonynak, Jézus születésének, az év talán legjobb ünnepének az előestéje. Ilyenkor már minden lakásban ragyog egy csodálatosan feldíszített karácsonyfa, és estére telis-teli van ajándékokkal!

December 25.: Karácsony

2002 évvel ezelőtt a hagyomány szerint ezen a napon látta meg a napvilágot egy fiúcska Betlehemben, aki később - a keresztény hit szerint - a világ megváltója lett. Az ő születését ünnepeljük ezen a napon, és persze azt, hogy végre együtt lehet a család.

December 26.: Karácsony másnapja

A karácsony szerencsére egy hosszú ünnep, és még erre a napra is jut a sok finom karácsonyi süteményből, szaloncukorból és jókedvből. Sokan ezen a napon látogatják meg ritkán látott rokonaikat, barátait, hogy velük is tölthessenek egy kis időt ezen a szép ünnepen.

December 31.: Szilveszter!

Ez az év egyetlen olyan napja, amikor a kisebbeknek sem kötelező tíz órakor a takarodó, hanem éjfélig fennmaradhatnak. Végre el lehet búcsúztatni az óévet sok-sok játékkal, mókával, kacagással! Itt az ideje az újévi fogadalmaknak is! Te mit fogsz másképp csinálni 2009-ban, mint az idén?

Karácsonyi népszokások

Regölés

A regölés a téli napforduló őszi, pogánykori szokása. Férfiak jártak házról-házra és bőség, termékenységharózó rigmusokkal köszöntötték a háziakat. Általában karácsony másnapján, 26-án került rá sor. A néprajzkutatók a regölés dallam és prozódiai sajátosságaiban finnugor eredetet mutatnak ki (a kutatás szerint a sámánénekekkel van összefüggésben). Különböféle népi hangszerekkel (duda, dob, csengő...) is kísérték a regölést, a szereplők kifordított bárányszőr bundát viseltek. A regösök a házhoz való megérkezésükre a házigazdától engedélyt kérnek, hogy elmondhassák az éneket, ezután beköszöntőt mondanak, majd gyakori a csodaszarvas legenda valamely változatának elmondása, ezután következnek a jókívánságok a háziaknak és az adománykérés. Állandó szövegrész a refrén: " Haj, regő rejtem, azt is megengedte az a nagyúrsten."

Betlehemezés

A betlehemezés a magyar paraszti hagyomány egyik legismertebb és legnépszerűbb, többszereplős, dramatikus népszokása a karácsonyi ünnepkörben. Tulajdonképpen pásztorjáték, azt a történetet meséli el, melyben Jézus születésekor a pásztorok vagy a "három királyok" (a napkeleti bölcsek) meglátogatják a jászolban, barmok közt fekvő kisdedit és Máriát. A betlehemezők, általában férfiak, legények vagy gyerekek betlehemet visznek magukkal. Ez fából, papírból készült jászol, melyben a szent család figuráit és a jászolban fekvő állatokat ábrázolják. A dramatikus játék részei a bekéredzkesítés, a háziak köszöntése, a születéstörténet felolvasása vagy előadása, adománygyűjtés. Állandó szereplők a pásztorok (külön megemlítendő az öreg pásztor) és egy angyal, illetve bizonyos vidékeken Heródes. Az erdélyi betlehemes hosszabb terjedelmű misztériumjáték, több szereplővel. Általában megjelenítik Szűz Máriát, Szent Józsefet is.

Betlehemesek

A magyar népi hagyományban Szenteste napján csak a ház körül szabadott dolgozni, a mezőn tilos volt tevékenykedni. Szintén nem volt szabad kölcsönadni, mert ez elvitte a szerencsét. Ezen az éjjelen merítették az ún. aranyos vizet vagy életvizet, melynek egészségvaró szerepet tulajdonítottak. Az éjjeli mise alatt a pásztorok egyes vidékeken körbejárták a templomot, és zajkeltéssel (ostorcsattogtatás, kürtölés...) igyekeztek a gonoszt távol tartani. A mise után a gazdák megrázták a gyümölcsfákat, hogy bő termés legyen, illetve az állatoknak is különböző mágikus erővel bíró ételeket adtak (pl. szentelt ostyát, piros almát...), hogy egészségesek maradjanak.

Karácsony

Karácsony

Karácsony a kereszténység jelentős ünnepe, Jézus születésnapja. Napjainkra családi vonatkozása felerősödött, a szeretet, az összetartozás, az ajándékozás ünnepe lett.

Karácsony csodája

A karácsony éj varázslatát valószínűleg mindnyájan ismerjük. Bár napjainkra az ajándékozás rendkívül fontos momentuma lett az ünnepnek, mégis a karácsony éj misztikuma, csodája nem múlt el. Ez az ünnep, melynek valódi tartalma a legelevenebben él ma is. Karácsony este minden elcsendesedik, a közlekedés leáll, és ha olyan szerencsénk van, hogy hó is esett, a csend még teljesebb. Míg advent a reményteli várakozás ideje, a Szenteste maga a megvalósult és beteljesedett csoda, a Megváltó születésének napja. A képzőművészetben, a zenében talán a legtöbbször feldolgozott téma.

Jézus születésének története

Anyja, Mária, Józsefnek a názáreti ácsnak a jegyese volt, de még mielőtt egybekeltek volna, Mária gyermeket fogant a Szentlélek erejéből. József a judeai Betlehembe ment Máriával, mert Augustus császár rendelete szerint összeírás volt. Ott tartózkodásuk alatt jött el a szülés ideje, de mivel szállást nem kaptak, Mária egy jászolban hozta világra gyermekét. A pásztoroknak, akik a pusztán legeltették a nyájat, megjelent az Úr angyala, és tudatta velük, hogy megszületett a Megváltó. A pásztorok meg is találták Betlehemben Máriát és a

Kisdedet, hódolatukat fejezték ki az Isten fiának. (Más változatban a Napkeleti bölcsek kaptak jelet Jézus születéséről, ők keresték fel a kisdedet, és ajándékokat vittek neki.)

Karácsonyfa állítás

A manapság megszokott díszes, üveggömbökkel, szaloncukorral felállított fa német protestáns hatásra terjedt el bécsi közvetítéssel, kezdetben az arisztokrácia és a városi polgárság körében. A feljegyzések szerint először Brunswick Teréz martonvásári grófnő állított karácsonyfát. magyar paraszti életben a mai értelemben vett karácsonyfa állítás szokása, házilag főzött szaloncukorral, a fa alá helyezett betlehemmel csak a XX. században terjedt el. A szegény paraszti családokban a II. világháború végéig megmaradt a zöldág állítás szokása, sőt volt ahol a jó szaporulat reményében az istállóba is vittek belőle. A karácsonyfát hagyományosan Vízkeresztkor (január 6.) bontják le.

Karácsonyi versek

Csanádi Imre: Karácsony fája

A Karácsony akkor szép,
hogyha fehér hóba lép-
nem is sárba, latyakba...
Ropog a hó alatta.

Hegyek hátán zöld fenyő,
kis madárnak pihenő-
búcsúzik a madártól,
őzikétől elpártol.

Beszegődik, beáll csak
szép karácsony fájának-
derét-havát lerázza,
áll csillogva, szikrázva.

Ahány csengő: csendüljön,
ahány gyerek: örüljön,
ahány gyertya: mind égjen,
karácsonyi szépségben!

Legszebb ünnep a karácsony

Legszebb ünnep a karácsony,
olyan, mint egy tündérálom,
Szép ragyogó karácsonyfá,
minden jóval meg van rakva.
Nem adnak itt semmit pénzért,
csak egy kicsi szeretetért.
Légy azért jó: télen-nyáron,
s beteljesül minden álom.

B. Radó Lili: Mit üzen az erdő?

Víg ünnepre készülődünk,
esteledik már.
Szobánkban a szép fenyőfa
teljes díszben áll.
Zöld ágain kis csomókban
puha vattahó,
tűlevél közt víg aranyfál,
fel-felcsillanó.
Itt is csillog, ott is ragyog,
mint a napsugár,
s csilingelő csöpp csegettyű
édes hangja száll,
akárcsak az erdőben a
dalos kis madár.
Csitt csak! Figyeld mit is suttog
szép fenyőfánk most neked?
-Halló itt az erdő beszél!
Sürgős fontos üzenet:
Kívánunk ma mindenkinek
szép fenyőfa ünnepet!

Karácsonyi vers

Mese-mese elmesélem,
angyal járt a sötét éjben.
Fenyő erdőn angyal szállt át,
Susogtatva fényes szárnyát.
Egy-egy fának azt susogja,
a Jézuska parancsolja,
és a kis fa rögtön rája,
elindult az éjszakába.
Ment-ment mendegélt,
eltűnődve hová térjen,
lakásunknál megállt végre,
s tündökölve ide tért be.

Tudod-e...

..., hogy az első adventi koszorút Johann Wicher evangélikus lelkész készítette 1860 decemberében. Az árvaházban, amit ő alapított, a gyermekek már nagyon várták a karácsonyt. A várakozás idejét a lelkész azzal tette szebbé, hogy csináltatott fából egy 2 méter átmérőjű kereket, amelyre 24 gyertyát erősített. A kis piros gyertyákat hétköznapiokon gyújtották meg egyenként, a nagy fehéréket vasárnaponként. Így született meg a világ első adventi koszorúja az árva gyermekek számára.

..., hogy mit jelképeznek a gyertyák színei?

A keresztény tanítás szerint az advent hagyományos színe a lila, a bűnbánat és a megtérés miatt. A koszorú négy gyertyája közül – a meggyújtás sorrendjében – az első, a második és a negyedik lila, míg a harmadik, a közelgő ünnepet szimbolizálva: rózsaszín.

..., hogy mit jelent az advent?

Az advent szó jelentése eljövétel (a latin „adventus Domini” kifejezésből származik, ami annyit tesz: „Úr eljövetele”). A karácsonyt megelőző várakozás az eljövételben éri el jutalmát. Régebben egyes vidékeken nevezték ezt az időszakot „kisböjtnak” is. Advent első vasárnapja, a keresztény egyházi év első napja, mindig november 27. és december 3. közé esik. A december 25-e előtti utolsó vasárnap advent negyedik vasárnapja.

Színezők

